

DEKLARACIJA O PRAVIMA PODUZETNIKA

**Predstavljena institucijama Europske unije u
okviru obilježavanja 60. obljetnice rada
EUROCHAMBRES-a, udruženja
europskih gospodarskih komora**

Deklaracija o pravima poduzetnika

Od svojih početaka prije više od 60 godina, projekt EU bio je građen na modelu socijalnog tržišnog gospodarstva, kombinirajući slobodno tržište s opsežnim sustavom socijalne sigurnosti. Ravnoteža je ključna za ovaj model; socijalna podrška ne može se osigurati bez dinamičnog tržišta kojeg pokreću održive, zdrave tvrtke.

Odražavajući ovu potrebu za ravnotežom te u svrhu nastavljanja inicijative europskog stupa socijalnih prava 2014.-19., ovaj se podnesak EUROCHAMBRES-a naziva Deklaracija o pravima poduzetnika. Dvanaest navedenih prava odnose se na preduvjete koji su neophodni poduzetnicima i tvrtkama u EU kako bi napredovale, rasle i natjecale se na međunarodnoj razini čime će nam omogućiti održavanje naših društvenih vrijednosti i standarda.

Poduzetnici su puno više od kreatora radnih mjesta i poreznih platiša. Oni su učitelji, treneri, inovatori, kreatori; oni su aktivni članovi svoje lokalne zajednice i pokretačke snage širokog programa konkurentnosti EU.

Poduzetnici obično ne govore o svojim 'pravima'. Ali, vrijeme je da političari i dužnosnici budu proaktivniji kako bi osigurali da se potrebe poduzetnika ne uzimaju zdravo za gotovo i da ostanu dosljedno bitne za procese politike.

Posljednjih godina, kultura razvojnih (start-up) tvrtki dobila je priličan zamah u mnogim dijelovima EU. Ovo je priča o uspjehu, ali ona predstavlja samo vrh ledenog brijega. Europa sada treba provesti reforme i donijeti mjere koje će omogućiti našim razvojnim tvrtkama i u biti milijunima već etabliranih tvrtki da prosperiraju i rastu.

Ovaj podnesak EUROCHAMBRES-a navodi ključne preporuke za takve reforme i mjere koje bi se trebale pokrenuti i implementirati na razini EU tijekom zakonodavnog razdoblja od 2019. do 2024.

Budući da EUROCHAMBRES, udruga europskih gospodarskih i industrijskih komora obilježava svoju 60. obljetnicu postojanja u 2018. godini, naša Deklaracija o pravima poduzetnika predstavlja doprinos raspravama o budućnosti Europe. Dvanaest prava također pružaju smjernice za plan konkurentnosti u sljedećem zakonodavnom razdoblju Europske unije. Ohrabrujemo Europsku komisiju, Europski parlament i države članice da private izazov i surađuju s komorama kako bi osigurali da Europa bude najbolje mjesto u svijetu za pokretanje i vođenje poslovanja.

Christoph LEITL
Presidente de EUROCHAMBRES

12 poduzetničkih prava:

1. Jedinstveno tržište koje u cijelosti funkcionira
2. Pravedni i povoljni uvjeti trgovanja izvan EU
3. Adekvatno obrazovana, kvalificirana i fleksibilna radna snaga
4. Učinkovita ekonomska integracija migranata
5. Dostupni i odgovarajući izvori financiranja
6. Nacrt, provedba i praćenje zakonodavstva EU prilagođeno malim i srednjim poduzećima
7. Mjere za poticanje poduzetničkog načina razmišljanja diljem Europe
8. Ekosustav koji olakšava pokretanje i širenje poslovanja
9. Druga šansa nakon neuspjeha i omogućavanje prijenosa poslovanja
10. Gospodarsko i pravno okruženje koje omogućava poduzimanje rizika i potiče inovacija
11. Napredna, međusobno povezana i dostupna digitalna infrastruktura
12. Cjenovno pristupačne i sigurne zalihe energije i sirovina

Daljnji komentari i specifične preporuke vezane uz ovih 12 poduzetničkih prava nalaze se na sljedećim stranicama.

1. Jedinствeno tržište koje u cijelosti funkcionira

Kontekst

Sadašnje stanje nacionalnih zakonodavstava još uvijek potkopava ideju jedinstvenog tržišta. Najviše zabrinjava nedostatak napretka na području pružanja usluga. Prema Sustavu za praćenje jedinstvenog tržišta, trgovinska integracija prosječne države članice 2015. godine u području usluga iznosila je samo 6,6%, u usporedbi s 20,6% u području roba.

S obzirom na porast digitalizacije gospodarstva od najveće važnosti je osigurati da je unutarnje tržište spremno za digitalno doba i uzeti u obzir porast broja mikro poduzetnika koji trguju i surađuju preko granica.

Tvrtke koje posluju u drugim zemljama članicama često se suočavaju s različitim propisima za zaštitu potrošača. Posebice se mala i srednja poduzeća odgovara od toga da ponude svoje proizvode i usluge izvan svojih državnih granica zbog zabrinutosti da bi mogla biti izložena financijskoj odgovornosti prema propisima s kojima nisu upoznata.

Preporuke

Komisija bi trebala pripremiti **ambiciozne mjere za dovršetak Jedinstvenog tržišta usluga**, što je područje na kojem još uvijek postoji veliki neiskorišten potencijal i na kojemu mala i srednja poduzeća igraju istaknutu ulogu. No, to će se pokazati uzaludnim ako suzakonodavci ne private potrebu za smanjenjem nacionalnih prepreka u ovom važnom sektoru. Reakcija suzakonodavaca na vrlo ograničen prijedlog Komisije o uslužnim e-karticama 2017. pokazuje zabrinjavajuću razinu otpora daljnjim reformama u ovom ekonomski važnom sektoru.

Tvrtkama bi trebalo znatno olakšati pristup informacijama koje su neophodne za poslovanje. **Pravilno provođenje Direktive o uslugama**, uključujući i višejezičnu Jedinstvenu kontaktnu točku za usluge (PSC) u svakoj državi članici, ključno je za poboljšanje istoga. Neke od PSC-ova već su u potpunosti funkcionalne, ali često nisu jednostavne za korištenje. Ovaj alat mora biti intuitivniji, a digitalna tehnologija pruža mogućnost daleko naprednijeg, pravodobnog i proaktivnog pristupa kako bi se pomoglo osigurati da se prekogranični pružatelji usluga pridržavaju propisa država članica.

Komisija bi si trebala zadati ambiciozan cilj postizanja dvostruko veće integracije u uslugama u narednom petogodišnjem mandatu u usporedbi sa 6,6% u 2015. To treba poduprijeti sličnim ambicioznim prijedlozima koji bi, zauzvrat, zahtijevali potporu suzakonodavaca. Ako se to ne provede, jedna od četiri slobode jedinstvenog tržišta ostati će nerazvijena, na socio-ekonomsku štetu EU.

Korištenje digitalnih procesa tijekom životnog ciklusa tvrtki trebalo bi biti u središtu napora Komisije. U budućnosti bi trebalo osigurati **potpuno provođenje online transakcija**. Predstojeći Jedinstveni digitalni pristupnik je važna komponenta u postizanju tog cilja i osiguranje da “digitalno prema zadanim postavkama (po defaultu)” ide ruku pod ruku s “prekograničnim prema zadanim postavkama (po defaultu)”.

Kreatori politike trebali bi ponovno razmotriti ideju uspostave jednostavnog i fleksibilnog **Statuta europskog privatnog društva (SPE)** kao opcije za tvrtke s prekograničnom

komponentom. Time bi se mogla potencijalno izbjeгла složenost osnivanja podružnica u drugim državama članicama EU-a, povećala pravna sigurnost i smanjili se pravni i administrativni troškovi, što bi bilo osobito u korist MSP-a. Kao vrijedan nusproizvod, ovaj oblik tvrtke također bi unaprijedio svijest o “EU brendu (robnoj marci)” među potrošačima diljem zemalja članica.

Premda veći broj inicijativa za maksimalno usklađivanje na području zaštite potrošača potencijalno donosi korist gospodarstvenicima i potrošačima, zakonodavci bi trebali shvatiti da je previše nečega kontraproduktivno i da bi moglo imati neželjene posljedice za željeni politički cilj. Dok poravnanje **online i offline propisa** nudi više transparentnosti, nema smisla ukidati propise koji su dokazali svoju vrijednost. Na području e-trgovine potrebna je temeljita procjena da li obvezivanje trgovaca da prodaju uistinu služi interesima potrošača i tvrtki, u smislu troškova/naknada.

2. Pravedni i povoljni uvjeti trgovanja izvan EU

Kontekst

Što više neka tvrtka može proširiti svoje tržište, to je veća njezina mogućnost da prodaje te je manja njezina izloženost fluktuacijama tržišnih uvjeta i ponašanja potrošača. Postoji i snažna korelacija između internacionalizacije i rasta. Zapravo, one tvrtke koje izvoze imaju tendenciju da budu inovativnije i isplaćuju veće plaće nego one koje to ne čine.

Međutim, svjetski trgovinski poredak nalazi se pod najvećim pritiskom u novijoj povijesti, kako protekcionističke tendencije rastu diljem svijeta, a populistički pokreti ugrožavaju budućnost multilateralnog sustava trgovanja na temelju pravila/propisa. Osim toga, dvojbe rastu oko budućih trgovinskih odnosa EU s važnim komercijalnim partnerima s obje strane Atlantika.

Za nekoliko će godina 90% svjetskog rasta biti generirano izvan EU, pa je važnije nego ikad da trgovinska politika EU-a osigura da europske tvrtke imaju pristup stranim centrima rasta kako bi se mogle natjecati u globaliziranom gospodarstvu. Uključenost MSP-a, ne samo u trgovinsku politiku, već i u promicanje i podršku trgovini, preduvjet je za postizanje tog cilja.

EU mora surađivati sa partnerima koji su njezini istomišljenici kako bi podržala i osnažila sustav temeljen na multilateralnim propisima, postigla pravnu sigurnost i usklađenost trgovinskih propisa te zaštitila europske tvrtke i građane od posljedica nepravedne trgovine.

EU također kreće u pregovore bez presedana sa državom članicom koja je iz nje izašla. S obzirom na važnost Velike Britanije kao trgovinskog partnera za velik broj tvrtki u EU27, bitno je da pregovori o budućim odnosima između EU i Velike Britanije odražavaju ponovljeni poziv EUROCHAMBRES-a za stvaranje “trgovinski orijentiranog Brexita”.

Preporuke

EU mora nastaviti slijediti tzv. “europski put” kako bi oblikovala globalizaciju i vodila vlastitim primjerom te kako bi se prilagodila promjenjivom geopolitičkom okruženju, kao i

očekivanjima poduzeća i građana koja se konstantno razvijaju. Za male i srednje poduzetnike, posebno je važno postaviti **načelo “prvo misli na male”** u središte oblikovanja trgovinske politike EU. Ambiciozna poglavlja o malim i srednjim poduzećima u svim sporazumima nisu dovoljna – jednostavna izvorna pravila posebno moraju biti mjerilo, s obzirom da pretjerano složeni *zahtjevi sprječavaju MSP-a da ih iskoriste*.

S obzirom da uspješna trgovinska politika u konačnici ovisi o njezinoj uspješnoj provedbi, Komore pozivaju čelnike EU država, kao i Europsku komisiju i Europski parlament, da **uspostave općeniti politički cilj EU koji se sastoji od prosječne stope iskorištenosti prednosti od 75%** za sve EU trgovinske sporazume.

Namjenski **interni provedbeni planovi moraju pratiti trgovinske sporazume EU-a** kako bi dobrobiti te trgovine doprle do poduzetnika te posebno do malih i srednjih poduzeća; implementacija uvijek počinje kod kuće.

Rasprave o odnosima s Velikom Britanijom nakon Brexita moraju se snažno usredotočiti na ograničavanje štete uzrokovane EU27 tvrtkama koje imaju izravne ili neizravne komercijalne veze s Velikom Britanijom. **Smanjenje netarifnih barijera, posebice carinskih zahtjeva i regulatornih odstupanja**, bit će značajni čimbenik u tome. Kao i kod ostalih EU trgovinskih pregovora, **Komisija mora uspostaviti mehanizme koji omogućuju predstavnicima sa svih područja, kao što su Komore, da sustavno doprinose** tijekom procesa.

Čak i bez daljnjih odgoda, predviđeno razdoblje prijelaza je kratko u kontekstu trgovinskih pregovora, a EUROCHAMBRES naglašava opasnost da će se tvrtke naći u rascjepu/neizvjesnosti. Komisija mora raditi zajedno sa poslovnim sektorima, uključujući i Komore, kako bi osigurala da svi trgovci znaju u kojem se položaju nalaze od 1. siječnja 2021. godine.

3. Adekvatno obrazovana, kvalificirana i fleksibilna radna snaga

Kontekst

Ekonomsko istraživanje EUROCHAMBRES-a iz 2018. godine navelo je nedostatak kvalificiranog kadra kao drugi najveći izazov za godinu koja je pred nama, potkrepljujući razne druge nedavne studije i ankete koje ukazuju na rastuću neusklađenost vještina sa radnim mjestima u EU.

Trošak stalnih neusklađenih vještina i nestašica vještina bitan je za pojedince, poslodavce te za gospodarstvo i društvo u cjelini. Nestašica vještina ograničava sposobnost tvrtki da inoviraju i usvoje nove tehnologije. S time povezano, neusklađenost vještina smanjuje produktivnost rada zbog upućivanja radnika na pogrešne poslove te povećava rizik od nezaposlenosti, nižih plaća, manjeg zadovoljstva poslom i slabijeg razvoja karijere.

Ako se ovaj izazov ne riješi učinkovito danas kroz kombinaciju kratkoročnih i dugoročnih mjera, on će narasti tijekom vremena. Ubrzani tempo tehnoloških, demografskih i društveno-ekonomskih poremećaja transformira industrije i poslovne modele, mijenja vještine koje poslodavci trebaju i skraćuje rok trajanja vještina zaposlenika.

Na današnjem izuzetno dinamičnom tržištu rada, ključno je održavanje jasnog razumijevanja

trenutnih i projiciranih potreba poslodavaca za određenim vještinama i iznenađujuće je koliko ono nedostaje u većem dijelu EU.

Bitno je da se vještine i kvalifikacije brzo i lako prepoznaju kako bi se povećala mobilnost i zapošljivost u Europi. Europski kvalifikacijski okvir (EQF), koji ima za cilj poboljšanje transparentnosti između različitih kvalifikacija diljem EU, još uvijek otkriva problematična ograničenja prilikom unakrsnih referenci/provjera.

Nadalje, ocjenjivanje te stoga i priznavanje vještina i kvalifikacija ljudi iz zemalja koje nisu članice EU-a može biti posebno teško.

Preporuke

Europska komisija treba usvojiti konkretne i ambiciozne inicijative kako bi predvidjela i pripremila vještine potrebne na tržištu rada.

Nisu dostupni usporedivi i visokokvalitetni podaci o vještinama koje poslodavci traže diljem EU. Potrebno je razviti **alat za predviđanje vještina širom Europe** i - kritički ako se želi postići željeni učinak - potom ga učinkovito unijeti u oblikovanje i provođenje nastavnih planova i programa.

Sustavi obrazovanja i osposobljavanja moraju posvetiti više pozornosti razvoju potrebnih ključnih kompetencija. Mogućnost zapošljavanja bi trebala biti uključena **kao kriterij za mjerenje učinkovitosti visokih učilišta**, što bi pomoglo osigurati da nastavni programi budu usmjereni na prilike na tržištu rada koje su otvorene za maturante/diplomirane studente.

Dokazi pokazuju da zemlje poput Austrije, Njemačke i Luksemburga gdje strukovno obrazovanje i osposobljavanje (VET) imaju najzahtjevniju komponentu učenja na radnom mjestu bolje pripremaju mlade ljude za svijet rada. EU je nedavno razvila pohvalne inicijative za poboljšanje kvalitete i vidljivosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Ipak, još je mnogo toga potrebno učiniti kako bi se povećala atraktivnost i kvaliteta strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Više bi se moralo posvetiti i povećanju broja studenata VET-a koji imaju koristi od opsežnog učenja na radnom mjestu. **Treba postaviti kvantitativni cilj za učenje na radnom mjestu sa strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem u EU: do 2024. godine, 50% studenata strukovnog obrazovanja trebalo bi provesti značajan dio obrazovanja na radnom mjestu**, u usporedbi s sadašnjih 25%.

Usporedo s naporima usmjerenim na početno strukovno obrazovanje i osposobljavanje, Komisija ne smije zanemariti važnost **kontinuiranog obrazovanja i osposobljavanja unutar tvrtke** za cjeloživotno učenje i pomaganje zaposlenicima da održe relevantna znanja i vještine.

Potrebno je pažljivo pratiti provedbu i utjecaj predviđenih **izmjena Direktive EU o plavoj karti**, posebice u smislu poboljšanja atraktivnosti Europe za visoko kvalificirane radnike i povećanja mobilnosti takvih radnika između država članica.

Potrebno je poticati **veću propusnost i sinergiju između strukovnog obrazovanja i visokog obrazovanja**, uz fleksibilnije putove koji omogućuju studentima da se prebace između akademskog visokog obrazovanja i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.

Europski kvalifikacijski okvir treba konsolidirati kako bi postao pravim alatom za transparentnost, bolje razumijevanje kvalifikacija i daljnju usporedbu.

U pogledu vrednovanja vještina i kvalifikacija državljana trećih zemalja, **Alat EU-a za profiliranje vještina državljana trećih zemalja** treba ažurirati, vodeći računa o preporukama različitih korisnika tijekom prvih mjeseci provedbe.

4. Učinkovita ekonomska integracija migranata

Kontekst

Izbjeglička kriza posljednje dvije do tri godine prije svega predstavlja humanitarni izazov. Ipak, povijest pokazuje da su civilizacije koje su otvorile svoja vrata imigraciji kao posljedicu doživjele rast i procvat. Ako želimo da Europa doživi sličnu korist, moramo društveno i gospodarski integrirati migrante.

S obzirom na nestašicu vještina i dugoročnu prirodu nekih rješenja za ovaj problem, ekonomska integracija migranata može se pokazati vrlo korisnom za poslovnu zajednicu EU. Taj je proces iznimno složen i stoga zahtijeva djelotvoran, koordiniran i sveobuhvatan pristup koji uključuje niz dionika iz javnog i privatnog sektora iz cijele EU.

Preporuke

Gradeći na temelju “Europskog partnerstva za integraciju” koju je EUROCHAMBRES potpisao s Europskom komisijom i drugim društvenim i gospodarskim partnerima u prosincu 2017., **na razini EU treba razviti sveobuhvatan i višedionički pristup za integraciju izbjeglica u tržište rada**. Svi relevantni dionici trebaju biti uključeni i surađivati kako bi učinkovito mogli procijeniti vještine izbjeglica u ranoj fazi, nadogradili te vještine putem jezičnih tečajeva i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te osigurali paneuropsko pronalaženje odgovarajućih mogućnosti zapošljavanja. To bi imalo veliku prednost u doprinosu ekonomskoj integraciji migranata i odgovaranju na zahtjeve za potrebnim vještinama pojedinih tvrtki.

U vezi s tim, Europski socijalni fond trebao bi uspostaviti **subvenciju za integraciju izbjeglica** kako bi podržao pojedine male i srednje poduzetnike da integriraju ne samo migrante, već i dugotrajno nezaposlene iz drugih zemalja članica EU u svoju radnu snagu. Taj proces zaslužuje specifično financiranje zbog svoje znatne složenosti i troška za male poduzetnike, a istodobno i zbog svoje znatne kumulativne socioekonomske prednosti za EU.

5. Dostupni i odgovarajući izvori financiranja

Kontekst

Teoretski, mala i srednja poduzeća imaju pristup raznim financijskim sredstvima za održavanje i razvoj svojih djelatnosti, u rasponu od različitih oblika zaduživanja do vlasničkog kapitala. U praksi, većini malih i srednjih poduzeća i dalje je teško pristupiti novim oblicima financiranja s bilo kojeg mjesta izvan svojih uspostavljenih kontakata i izvora, što ukazuje na nisku razinu znanja i ograničene prekogranične tokove kapitala.

Poduzetnici koji tvrde da imaju veliko znanje o financijskim pitanjima imaju veću vjerojatnost da će postići bolje rezultate od poduzetnika koji tvrde da su manje financijski pismeni. Stoga je iznenađujuće da prema studiji “Kontrola nad tvrtkom” iz 2016. koju je provela Nizozemska gospodarska komora, polovica nizozemskih poduzetnika nemaju samopouzdanja u vlastitu financijsku pismenost i poznavanje novčanih pitanja.

Složenost prekograničnog financiranja, traženje investitora u drugoj državi članici te razumijevanje i prilagođavanje novim tehnologijama kao što je fintech dovode do dodatnih razina složenosti financijske stvarnosti malog i srednjeg poduzetništva

Kašnjenja u plaćanjima ostaju značajnom zaprekom novčanom toku za mnoge tvrtke. Mogu imati ozbiljne društveno-ekonomske posljedice, poput smanjenja ulaganja, otpuštanja viška radnika ili čak zatvaranja tvrtke. Čini se da je problem kašnjenja u plaćanjima posebno izražen u prekograničnim scenarijima i time djeluje kao prepreka funkcioniranju jedinstvenog tržišta. Alarmantno je da su javne uprave među glavnim prijestupnicima u nekoliko država članica, no niti tvrtke prečesto ne ispunjavaju uvjete plaćanja dogovorene s poslovnim partnerima.

Preporuke

Postoji snažna potreba za tim da europske tvrtke steknu veće poznavanje alata za financiranje kako bi im se pomoglo da nastave s radom i napreduju. Oslanjajući se studiju Nizozemske komore, EU bi trebala podupirati **analizu razine financijske pismenosti poduzetnika diljem Europe**. Sukladno tomu, individualno krojena podrška može se razviti ne samo za postojeće već i za buduće poduzetnike. U sklopu toga trebao bi se provoditi **Tjedan financijske pismenosti** u suradnji s Komorama i ostalim pružateljima podrške poslovanju diljem EU.

S obzirom na trajne poteškoće s kojima se susreću mala i srednja poduzeća u osiguravanju financiranja od strane banaka u nekim državama članicama, **potrebni su daljnji naponi za promicanje i olakšavanje dostupnosti alternativnih izvora financiranja**. Oslanjajući se na programe poput InvestHorizon-a, angažman na razini EU koji širi znanja i iskustva te najbolje prakse, može dodati značajnu vrijednost na ovom području, pa bi se trebao i dalje razvijati u narednom razdoblju.

Iako ona predstavlja reviziju izvornog zakona iz 2003. godine, **kreatori politike trebaju ponovno pregledati Direktivu protiv kasnog plaćanja iz 2011.**, i to pomoću alata

strože kontrole kako bi se spriječila zakašnjela plaćanja i ojačao položaj manjih tvrtki pri obvezivanju svojih dužnika - bilo javnih ili privatnih – da se pridržavaju dogovorenih uvjeta plaćanja. Paralelno s tim, kreatori politike trebaju razmotriti tehnike ponašanja koje mogu dovesti do istog pozitivnog učinka brže i učinkovitije kroz tehnike “gurkanja/poticanja”.

Konačno, jasno je da postoji aspekt makro-razine za financiranje poduzeća; ako je cijelo gospodarstvo u poteškoćama, to neizbježno ima štetan učinak na raspoloživost financiranja za tvrtke, kao što je bilo vidljivo u krizi 2008. godine i u dosta dugom razdoblju nakon toga. Kreatori politike i regulatori imaju odgovornost ne samo osigurati zdravlje financijskog sektora već i **štititi realno gospodarstvo od utjecaja potencijalnih budućih kriza**.

6. Nacrt, provedba i praćenje zakonodavstva EU prilagođeno malim i srednjim poduzećima

Kontekst

Prosperitetno tržišno gospodarstvo zahtijeva širok presjek poslovnih subjekata - od samozaposlenih poduzetnika do velikih multinacionalnih korporacija. Od tvrtki različitih veličina, mala i srednja poduzeća su nerazmjerno opterećena regulatornim i administrativnim teretima u usporedbi s velikim tvrtkama. Procjenjuje se da ako velika tvrtka potroši jedan euro po zaposleniku zbog regulatornih zahtjeva, mala tvrtka mora potrošiti u prosjeku do 10 eura. Da bi se omogućilo okruženje koje je bolje prilagođeno malim i srednjim poduzećima, Komisija je u Zakon o malom gospodarstvu 2008. godine uvela načelo “misli na male”, prema kojem zakonodavstvo treba biti oblikovano uzimajući u obzir karakteristike i potrebe MSP-a.

Test malih i srednjih poduzeća ključan je alat za primjenu ovog načela. Nažalost, ocjene EUROCHAMBRES-a o primjeni SME testa (2011., 2013. i 2017. godine) od strane Europske komisije pokazuju značajne slabosti u njegovoj provedbi. Postojanost nedostataka u primjeni testa malih i srednjih poduzeća, kako na razini EU tako i na nacionalnoj razini, štetna je za proces kreiranja politike, povećavajući rizik predstavljanja zakonodavnih inicijativa koje će stvoriti nepotrebne i pretjerane terete za “okosnicu europskog gospodarstva”.

Testovi malih i srednjih poduzeća nisu ciljevi sami po sebi, kao što to nisu niti načela bolje regulacije ili kreiranje politike utemeljeno na dokazima. Ali stvaranje novih radnih mjesta i rast su vrlo važni ciljevi. Zato je ključno za našu konkurentnost da se zakonodavstvo koje se odnosi na mala i srednja poduzeća - koja čine 99% svih poduzeća EU-a i više od polovice radnih mjesta i dodane vrijednosti - temelji na temeljitoj analizi utjecaja na njih. Ovo ne može biti fakultativno; već to mora biti preduvjet za unaprijeđenje zakonodavnog postupka.

Preporuke

Smjernice za poboljšanje propisa Komisije objašnjavaju kako ispravno provesti dobar test za MSP i kako konzultirati zainteresirane dionike. Ono što je sada potrebno je da

se smjernice pravilno provedu. **Dodatna podrška te strože kontrole i balansiranja potrebni su kako bi se osiguralo da se testovi malih i srednjih poduzeća provode ispravno** i ne predstavljaju samo označavanje kućica u dokumentu kvačicom. Dužnosnici zaduženi za pojedinu dokumentaciju trebali bi dobiti veću pomoć pri provođenju ispitivanja malih i srednjih poduzeća prije no što se njihova procjena utjecaja dostavi Nadzornom odboru za regulaciju. Odbor bi, pak, trebao **sustavnije provjeriti da li se ispitivanje malog i srednjeg poduzetništva ispravno provodi** prije davanja pozitivnog mišljenja o procjeni utjecaja.

Kao suzakonodavci, Europski parlament i Vijeće imaju odgovornost pažljivo procijeniti učinak njihovih često značajnih izmjena i dopuna prijedloga Komisije. Obje ove institucije su priznale tu odgovornost u Međuinstitucionalnom sporazumu o boljem zakonodavstvu iz 2016. godine, no primjeri provođenja ovih obveza u praksi ostaju rijetki. Tijekom sljedećeg zakonodavnog mandata **Europski parlament i Vijeće moraju unaprijediti svoju svoja dosadašnja postignuća i poštovati načelo “misli prvo na male”**.

7. Mjere za poticanje poduzetničkog načina razmišljanja diljem Europe

Kontekst

Kako bi se postigla gospodarski rast i višu razinu zaposlenosti, Europa treba više poduzetnika. Osim politike i regulatornog okruženja koje je naklonjeno MSP-ima, to također zahtijeva poticanje poduzetništva i razvoj poduzetničkih stavova i vještina od mladosti.

Obrazovanje i osposobljavanje za poduzetništvo jedan je od tri stupa Akcijskog plana Europske komisije za poduzetništvo 2020., zajedno s stvaranjem okruženja u kojem poduzetnici mogu napredovati. Unatoč tome što je Komisija usredotočena na poduzetničko obrazovanje i preporuku da se svim mladim ljudima omogući da steknu praktično iskustvo u poduzetništvu prije napuštanja obveznog obrazovanja, apsorpcija obrazovanja za poduzetništvo u Europi još uvijek ima velik put pred sobom.

Poduzetništvo bi trebalo učiniti privlačnijim, ne samo smanjenjem administrativnih i regulatornih tereta već i prepoznavanjem uloge poduzetnika u društvu i podizanjem svijesti o prednostima poduzetništva. Doista, većina ispitanika iz EU u anketi Eurobarometra na temu “Poduzetništvo u EU i šire” izrazila je negativnu percepciju poduzetnika.

U okviru trenutnog programa COSME postoji nekoliko aktivnosti koje podupiru poduzetništvo, a najistaknutiji je program Erasmus za poduzetnike početnike, u sklopu kojega poduzetnik početnik ili netko to to želi postati radi kod iskusnog poduzetnika u drugoj državi sudionici u programu do šest mjeseci. COSME se također obraća specifičnim skupinama koje su nedovoljno zastupljene u poduzetničkoj populaciji, kao što su žene i migranti.

Preporuke

Uspješni programi poput **Erasmus za poduzetnike početnike** trebali bi se proširiti i unaprijediti odgovarajućim financiranjem tijekom sljedećeg financijskog razdoblja.

Ako EU želi stvoriti više poduzetnika, građani EU trebaju steći poduzetničke stavove i vještine. Stoga je neophodno uvođenje **obrazovanja za poduzetništvo u nastavne planove i programe na svim razinama obrazovanja** - od osnovne i srednje škole do strukovnog obrazovanja i sveučilišta. Jednako tako je važno i **uključivanje poslovne zajednice** u oblikovanje i isporuku programa i inicijativa za poticanje poduzetništva.

Europska komisija, Europski parlament i Mreža izaslanika za mala i srednja poduzeća redovito su naglašavali važnost obrazovanja za poduzetništvo tijekom posljednjih nekoliko godina, ali to još nije dovelo do dovoljnog opipljivog napretka. Stoga pozivamo na jaču predanost omogućavanju značajnijeg napretka te osobito predlažemo i Preporuku Vijeća o obrazovanju o poduzetništvu koja se temelji na Okviru kompetencija za poduzetništvo iz 2016. godine Europske komisije.

Osim obrazovanja, postoji i opća potreba za učinkovitijim promoviranjem poduzetništva u društvu. **‘Europska godina poduzetništva’** bila bi pozitivan doprinos ovom cilju i trebala bi se održati tijekom sljedećeg zakonodavnog mandata EU.

8. Ekosustav koji olakšava pokretanje i širenje poslovanja

Kontekst

Trenutno postoji živopisni ekosustav razvojnih tvrtki (start-up-ova) u većini EU. Ovo je pozitivan razvoj u usporedbi s nekoliko proteklih godina. Ipak, mnoge nove tvrtke ne uspijevaju opstati nakon kritičnih prvih nekoliko godina. Štoviše, nema dovoljno tvrtki koje se kreću od “razvojne” (start-up) faze do faze “rasta poslovanja” (scale-up). Složenost (prekogrančnih) regulatornih i administrativnih uvjeta, npr. u vezi s propisima o PDV-u, strah od neuspjeha, poteškoće u osiguravanju financija, kao i u povezivanju s pravim poslovnim partnerima i pronalaženju kvalificiranih radnika, neke su od prepreka koje sprečavaju opstanak ili rast razvojnih tvrtki. Uzevši ovo u obzir, Komisija je u studenom 2016. objavila inicijativu za razvojne tvrtke (start-ups) i tvrtke u fazi rasta poslovanja (scale-ups). Ovo se priopćenje bavi temom uklanjanja prepreka za razvojne tvrtke i tvrtke u rastu na jedinstvenom tržištu; stvaranja boljih mogućnosti za partnerstva, komercijalne prilike i vještine; olakšavanje pristupa financiranju.

Europski parlament poduzeća iz 2016. godine također je naglasio da posebne mjere za mikro poduzetnike mogu imati nenamjerno negativan učinak: 82% tvrtki izjavilo je da administrativna, zakonodavna ili fiskalna izuzeća ne ohrabruju tvrtke na rast poslovanja.

Mnoge komore aktivno podupiru razvojne tvrtke i tvrtke u fazi rasta poslovanja. Prema nedavnom istraživanju, komore nude širok raspon inicijativa koje povezuju tvrtke s drugim

dionicima u poduzetničkom i inovacijskom ekosustavu te nude mentorske i trenerske mogućnosti, kao i informacije, savjete i usluge izgradnje kapaciteta. Te se usluge često nude u suradnji s Europskom poduzetničkom mrežom. Mreža, u kojoj komore čine gotovo 30% organizacija domaćina, doista ima značajnu vrijednost u pomaganju malim i srednjim poduzećima da se internacionaliziraju, rastu i inoviraju.

Preporuke

Ključni elementi za povećanje konkurentnosti EU trebaju se razviti na komplementarniji način diljem Europe, ako žele imati pozitivan učinak širokog opsega. Pristup tržištu ključan je za skalabilnost kako tvrtki tako i investicija. Istinski napredak prema jedinstvenom tržištu - za ljude, kapital, robu i usluge, i one na Internetu i one izvan njega - stoga je sine qua non za EU koja pogoduje tvrtkama u fazi rasta poslovanja. Kao što je već rečeno, **učinkovita transpozicija i poslovanju naklonjena primjena postojećih propisa o jedinstvenim tržištima** država članica temeljni je preduvjet za takav napredak, a sljedeća Komisija mora biti darežljiva kako bi osigurala da se to obistini.

U vezi s tim, od najveće je važnosti osigurati praćenje i isporuku ciljeva koji se nalaze u Uniji tržišta kapitala, Strategiji digitalnog jedinstvenog tržišta i Strategiji jedinstvenog tržišta. Ostale inicijative koje bi se mogle poduzeti na razini EU bit će nevažne i neučinkovite u nedostatku dinamičnijeg tržišta kapitala, pristupa "digitalno po defaultu" diljem EU te cjelovitijeg i funkcionalnijeg jedinstvenog tržišta robe i usluga, kako online tako i offline.

Prilikom predviđanja izuzeća ili drugih mjera za ublažavanje, potrebno je pažljivo uzeti u obzir potencijalne negativne neželjene posljedice koje bi takve mjere mogle imati na rast pojedinih poduzeća i na gospodarstvo u cjelini.

Mala i srednja poduzeća koja se žele internacionalizirati unutar i izvan EU-a, bez obzira smatraju li se inovativnim ili ne, trebaju nastaviti imati koristi od usluga **Europske poduzetničke mreže**, budući da pružaju značajni socio-ekonomski doprinos. Upravljački proces Mreže trebao bi odražavati njezino suvlasništvo od strane Europske komisije i organizacija domaćina.

S obzirom na važnost malog i srednjeg poduzetništva za gospodarski rast, otvaranje novih radnih mjesta i konkurentnost, **dimenzija malog i srednjeg poduzetništva trebala bi biti ključna za predstojeći Višegodišnji financijski okvir.**

9. Druga šansa nakon neuspjeha i omogućavanje prijenosa poslovanja

Kontekst

Prema podacima Komisije, jedna od dvije tvrtke bankrotira u prvih pet godina, a povezani izravni gubitak radnih mjesta zbog nesolventnosti doseže 1,7 milijuna eura godišnje u EU.

Stečaj se često pripisuje pogreškama u upravljanju. Što ranije u tom procesu tvrtke i samozaposleni poduzetnici dobiju smjernice o svojem statusu likvidnosti, to bolje.

Prijenos vlasništva nad održivim poslovanjem povoljno je i za prodavača i za kupca, za koga to može biti alternativa pokretanju tvrtke. Također je socioekonomski učinkovito ako ono

osigura održivost poslovanja koje bi inače prestalo raditi. Istodobno, prebacivanje vlasništva nad tvrtkom izuzetno je složen proces s mnogim aspektima - fiskalnim, financijskim, pravnim, administrativnim, a da ne spominjemo društvenim i emocionalnim. Ti se izazovi mogu primjeniti i na obiteljsko nasljeđivanje poslovanja. Prijenos poslovanja je proces koji svake godine utječe na 700.000 tvrtki i na milijune radnih mjesta diljem EU.

Preporuke

EUROCHAMBRES je trenutno uključen u dva projekta koje financira EU, a koji imaju za cilj pružiti ranu potporu poduzetnicima u teškoćama i pomoći poduzetnicima u „drugom početku“ tj. koji započinju svoj drugi posao. **Ciljane aktivnosti usmjerene na sprječavanje nesolventnosti** učinkovitije su od usklađivanja pravnog okvira za nesolventnost na europskoj razini. Odgovarajuće razine EU fondova trebale bi biti dostupne Komorama kako bi nastavile proces razvoja preventivnih centara diljem Europe. Na strateškoj razini, Europska komisija može također imati važnu ulogu u osiguravanju da su ti centri povezani i razmijenjuju iskustva, prakse itd.

Kako bi se osiguralo pravovremeno i transparentno informiranje vjerovnika o početku postupka stečajnog postupka koji uključuje jednog ili više svojih dužnika, EUROCHAMBRES također poziva na intenzivno nastojanje da se **međusobno elektronski povežu nacionalni registri nesolventnosti**.

To bi bilo korisno osobito u prekograničnim slučajevima, budući da bi se vjerovnici mogli informirati o otvaranju stečajnog postupka protiv njihovog dužnika u drugoj državi članici. Takav registar, čija je beta verzija razvijena kroz pilot projekt koji uključuje talijanske gospodarske komore i koji je dostupan putem Europskog portala e-pravosuđe, mora imati jednostavan pristup i biti razumljiv.

Neke države članice su naprednije od drugih na području prijenosa poslovanja, ali za sve je korisno da se postigne opće poboljšanje u tim postupcima. Tu se nalazi i potencijalna prekogranična komponenta, koja je do sada bila slabije iskorištena zbog složenosti koju uključuje. **EU može igrati važnu koordinacijsku ulogu u omogućavanju napretka i razmjeni iskustava o prijenosu poslovanja**. Posebni prijedlozi o tome sadržani su u izvješću predsjedništva Malte od svibnja 2017. Vijeću za konkurentnost a njih trebaju ostvariti Komisija i suzakonodavci u narednom mandatu.

10. Gospodarsko i pravno okruženje koje omogućava poduzimanje rizika i potiče inovacije

Kontekst

Inovacije predstavljaju glavni izvor rasta, konkurentnosti i poboljšane produktivnosti. Kao takve, inovacije moraju biti od najveće važnosti za gospodarski razvoj EU, a time i za donošenje odluka i postupaka. Proračunska ograničenja posljednjih godina ograničavaju

ulaganja javnog i privatnog sektora u inovacije. Svrha inovacije je dugoročna korist, a ne kratkoročan dobitak, ali to ne smije odvratiti kreatore politike od implementacije procesa, resursa i propisa potrebnih za poticanje inovacija u EU.

Premda se inovacija često povezuje s tehnološkim razvojem, kreatori politike moraju prihvatiti širu viziju koja će uključivati i procese, usluge, poslovne modele i društvene inovacije. Kao takve, politike poticanja inovacija protežu se izvan financiranja istraživanja i razvoja te također uključuju i jedinstveno tržište, digitalnu infrastrukturu, pravo trgovačkih društava, obrazovanje i osposobljavanje, infrastrukturu, reformu javnog sektora, trgovinu i internacionalizaciju.

U osnovi, inovacije u EU će procvasti samo ako su i kreatori politika sami inovatori i spremni preuzeti rizike. Također moraju surađivati s poslovnom zajednicom kako bi se osiguralo da se prave politike provode na pravi način.

Preporuke

EUROCHAMBRES zagovara ponovno oživljavanje i širenje “**Enterprise Experience**” programa. Ova inicijativa prethodno je omogućila visokim dužnosnicima jednog odjela Europske komisije da provedu neko vrijeme u malom poduzeću kako bi bolje razumjeli izazove malih i srednjih poduzeća, njihove mogućnosti i ključne čimbenike konkurentnosti. Opseg bi trebao biti proširen na uključivanje dužnosnika iz raznih odjela Komisije. Slične inicijative trebale bi se razmotriti za Europski parlament i nacionalne uprave kako bi se poboljšalo razumijevanje poslovnog okruženja među onima koji donose odluke koje to utječu. Komore su idealne institucije za omogućavanje takvih programa.

S druge strane ovog poslovanja: unakrsna razmjena politika, trebalo bi stvoriti veće mogućnosti za stručnjake iz poslovne zajednice da preuzmu uloge u institucijama EU koje se izravno odnose na poduzetnička pitanja.

Nacionalni **porezni sustavi moraju biti poticajni za inovacije te istraživanje i razvoj**, tako da EU treba omogućiti dijeljenje i promicanje najbolje prakse između država članica na ovom području.

Učinkovit i pristupačan patentni režim ključan je čimbenik sposobnosti poduzeća za inovacije i globalno natjecanje. Zato su komore već godinama snažne zagovornice inicijative za jedinstveni patent. Rad na takvom jedinstvenom patentu koji je započeo 1970.-ih godina mora biti dovršen. Ova važna reforma europskog patentnog sustava već je odavno zakašnjela, a potaknula bi konkurentnost i izravna strana ulaganja u EU. Tvrtke su na nju čekale 50 godina i bitno je da se reforma provede bez daljnjeg kašnjenja.

11. Napredna, međusobno povezana i dostupna digitalna infrastruktura

Kontekst

Digitalizacija je ključni čimbenik uspjeha europskih tvrtki. Ipak, za mnoge tvrtke internetska povezanost nije dovoljna za kapitalizaciju novih poslovnih modela i trendova.

Kibernetička sigurnost ostaje problemom, osobito za manje tvrtke koje nemaju namjenski IT (informatički) odjel. Kao što je prethodno spomenuto, digitalizacija također ima podrazumjeva zahtjeve za određenim vještinama, a pritom bi mala i srednja poduzeća osobito imala koristi od podrške.

Preporuke

Pristup **sigurnom internetu visokih performansi** kako bi se trgovalo uslugama i proizvodima sve je češći preduvjet za konkurentnost poduzeća. Connecting Europe Facility (CEF) i Europski fond za regionalni razvoj osiguravaju financiranje potrebne infrastrukture, bilo transkontinentalno ili regionalno. Ta sredstva trebala bi biti više usredotočena na širenje širokopojasnih usluga.

Potreban je europski pristup internetskoj sigurnosti. Na temelju nalaza javno-privatnog partnerstva za kibernetičku sigurnost i kontinuiranog rada, Agencija Europske unije za mrežnu i informacijsku sigurnost (ENISA), u suradnji sa zemljama članicama, trebala bi biti zadužena za pružanje sredstava za **učinkovito suzbijanje kibernetičkog (cyber) kriminala i mogućih napada velikih razmjera te brzo pružanje i izravne pomoći pogođenim tvrtkama**.

I najbolja infrastruktura je suvišna ako joj tvrtke ne mogu pristupiti i iskoristiti ju. Potrebno je osigurati veću podršku sa razine EU prema nižim razinama **kako bi se omogućilo tvrtkama, a posebno malim i srednjim poduzećima, da u potpunosti iskoriste prednosti digitalne infrastrukture**. Ona započinje s:

- Programima obuke za mala i srednja poduzeća i njihove zaposlenike kako bi se olakšala digitalna transformacija.
- Bolje udruživanje resursa tvrtki i regija u inovativnim čvorištima (hubovima) koja se sastoje od sveučilišta, istraživačkih centara, inkubatora i akceleratora i.
- Bolja podrška tvrtkama da se pridržavaju novih zakonskih zahtjeva vezanih uz digitalno gospodarstvo, kao što je Opća uredba o zaštiti podataka.

12. Cjenovno pristupačne i sigurne zalihe energije i sirovina

Kontekst

Osiguravanje konkurentne, održive i sigurne opskrbe energijom jedan je od najvećih društvenih i gospodarskih izazova u nadolazećim godinama. Posebice u kontekstu tranzicije prema gospodarstvima s niskim udjelom ugljika i gospodarstvima koja se temelje na obnovljivim izvorima energije, poduzećima je u svakom trenutku potreban zajamčen pristup financijski pristupačnim i pouzdanim izvorima energije. EU se također kreće prema kružnom gospodarstvu koje u potpunosti funkcionira, pri čemu otpad postaje vrijedan ključni resurs. Oba razvojna smjera imaju veliki potencijal za poslovne subjekte iz EU, ali zahtijevaju prave okvirne uvjete kako bi potaknuli našu globalnu konkurentnost, pokrenuli gospodarski rast i stvorili nova radna mjesta.

Preporuke

Tržišno orijentirani pristup mora se strogo primijeniti na tržišta energije kako bi se smanjili troškovi za potrošače i pomoglo se održati potporu javnosti energetskej tranziciji. Štoviše, EU bi trebala stvoriti ekonomičnu **europsku shemu potpore za obnovljive izvore energije**, kako bi se ulaganja mogla ostvariti tamo gdje imaju najveće ekonomske učinke.

Kružno gospodarstvo mora aktivno uključivati male i srednje tvrtke, posebice povećanjem **povjerenja u sekundarne sirovine** (npr. kroz standarde kvalitete) i **pružanjem boljih okvirnih uvjeta za ulaganje u zelene tehnologije**, npr. poticanjem alternativnih oblika financiranja i poduzimanjem mjera kako bi se osigurala dostatna javna podrška. Potrebno je razviti standardizirane i pouzdane instrumente održivog financiranja koji će opremiti privatne i institucionalne investitore potrebnim alatima za ulaganje u inovacijske tehnologije diljem Europe.

Prekograničnu trgovinu na sekundarnim tržištima sirovina treba olakšati uklanjanjem regulatornih barijera koje još uvijek postoje unutar EU. Konkretno, nacionalni kriteriji za prestanak statusa otpada trebali bi se pojednostaviti, a kontradiktorni propisi u zakonodavstvu o kemikalijama, otpadu i proizvodima trebali bi se izmijeniti.

---

*Deklaracija o poduzetničkim pravima EUROCHAMBRES-a predstavljena
je institucijama EU prilikom obilježavanja 60.
obljetnice rada udruženja 26. travnja 2018. godine.*

Ovom se dokumentu može pristupiti putem sljedeće poveznice: bit.ly/12rights

EUROCHAMBRES

Connecting business to Europe

Avenue des Arts, 19/A-D - 1000 Bruselas - Bélgica
Tel: +32 2 282 08 50
twitter: @EUROCHAMBRES
eurochambres@eurochambres.eu
www.eurochambres.eu